

Бүгү чурттарнын пролетарийлери. каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 290 (12080)

1982 чылдың декабрь 19, воскресенье

1925 чылда
индустриализация

Өртү 3 көп.

СССР Эвилелиниң юбилейин
төлөптиг уткуулуңар!

ТЫВА—КОММУНИСТИГ СУББОТНИКТЕ:

БУДУРКЧУЛУГ КУШ-АЖЫЛ, БЕДИК КӨДҮРЛҮШКҮН

Кызыл хоорай

Дүүн кызылчылар 100 мүн кышак электрик энергияны, 2400 гкал чыгар энергияны, 95 тонна далааны, 140 тонна комбикорму, 1000 дал суксууну, 30 тонна сүт аймаанын кылыгыларын, 0,5 тонна саржагы, 215 кубометр демир-бетон материалдарын, 48 мүн көзөк туурун кызылчылар, 2 мүн тонна хөмүрдү, 200 кубометр сайдашты казып тыпкан, 5 тонна чутайны өрттөткен база 10,33 мүн тонна аям-бүрү чүчктерин сөөктөн болгаш оонда өскө хөй түнүгү продукцияны будурун үлдүргөн.

Найысылалды кайы-даа будурун үлдүргөн. Ол хуу ажал-шай кайышкыны чуртун турган. Кызылчы эл болгаш дараалалга комбинаттарын, алды, сүт, тууруу заводдарын, автотранспорт будурун үлдүргөн.

Найысылалды автотранспорт будурун үлдүргөн. Кызылчылар ССРЭ-ниң 60 чыл оюнга уткуштур юбилейин чыдап болгаш он бирги беш чылдын ийи чылынын планнарын хуусаа бетиңде ажал күсүткенин билдире. Ол мурнакчылар коммунист субботниктин рейстерин база күш-ажыл сорун киришкенин, өрттирер, эш-өртүңе өкө үзгөч-чакыт коргузун турган. Оларын араалда тергилериниң тергилерин чыдаачылар В. Уланов, К. Бадан, М. Хүреш-оол, В. Чүгүн, О. Дулеп олар болгаш оон-да өскөтөр бар.

Декабрь 18-те шунту 3000 транспортчулар субботникти киришкенер, олардан 2000

лики боттарынын ажалчы тургустарына ажалдаан, 160 мурнакчы чылаачы коммунист субботниктин рейстерин боттарынын камнап алганы кывар-чаар материалдары-биле күсүткенер. Транспорт будурун үлдүргөн 6 мүн рубльдиң үлөтүр продукцияны, 3 мүн рубльдиң тууду-монтаж ажалдарын будурун. Чүк сөөктүгүзүңде, пассажир аргыштыргазыңда он хуу 50 мүн рубльдин оругазын АТБ-лер кириш алган, 150 автомашинанын техниктиг ажалдааны, 100 автомашинанын 15 агрегаттын септелгенин кылган, 2 тонна шойну шунту куткан.

Найысылалда улуз тууду организацияларын бирөөн «Кызыл тууду» эргелелини объектилеринге тууду-монтаж 130 кижиле база шефчилер 30 кижиле ажалдаан. Эргелелини коллектив беш чылдын фондуңче 400 рубльди шилчир тууду куткан.

Эртем-шылчыл институту-нун коллектив Кызылчы тууруу заводтуңа, эмергелерин, Курбакынын коллективтери 81 тууду эргелелини объектилер 214 болгаш 444 кижиле чурттаар объектилер туудуна шунту 300 ажал шефчилер ажалдаан.

ССРЭ-ниң 60 чылынга тураскааткан коммунист субботник хуңуңе найысылалды ажалчы чонунун көдүрүшкүнү күш-ажыл СЭКП Төп Комитетиниң, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң сессиянын шилчирлерин амыдыралга боттандырылган төлөптиг хары болган.

Барыин-Хемчик

Кызыл тууду районун ажалчы чоннары дүүн болган коммунист субботникке органиастыг киришкен. Баш-

Совет кижилериниң чаалай чачымын ыңдыг. Улуз байырлааларын, юбилейлерин чаа күш-ажылчы көдүрүшкүн-биле, чаа эгелешкенин-биле демдегээр. Төрүн чуртуу-сүт ажалдары юбилей — ССРЭ-ниң 60 чылы республиканын ажалчы чону база мичаар уткаан. А декабрь 18-те он-он мүн ажал-шылчылар — ажалчылар, тууду-монтаж, малчылар, механизаторлар, албан-халакчылар, студенттер, сургуулар коммунист субботникке органиастыг-биле үнгөн, олар он бирги беш чылдын фондуңче ол хуу ажалдаан ажалын шилчиркенер.

тайгы түнел-биле алдыра, ол хуу субботникке 11600 ажал кижиле киришкен. Ак-Довурак хоорайнын болгаш район төвүнүн будурун-монтаж 1500 ажал ажалчылар боттарынын ажалдаан хуңуңе, 16,5 мүн хире рубльдин продукцияны будурун. Оон иштинде 50 тонна даг-дугу, 1 тонна колбаса кылыгылар, 15 мүн тууруу болгаш 2 мүн рубльдин херегел бараанын бар.

Автотранспорт 250 хире чылаачылар субботник рейстерин кылган, 5,5 мүн тонна чүчүктү сайтарган. 250 ажал тууду-монтаж ажалдаан кирер тууду-монтаж ажалдаан, 17 мүн рубльдин тууду-монтаж ажалдарын кылган. 20 коллективтерин 320 ажал ажалчылар боттарынын камнап алган материалдары болгаш электрик энергияны-биле ажалдаан. Районун малчылар, фермалар, механизаторлар мал чонунун сөөктүгүзүңе болгаш техника септелгенин ажалдаан. Будурун өскө коллективтерин ажалчылар, сургуулар, шко-лачылар субботникке база иденкейлиг киришкен.

Чөөн-Хемчик

Коммунист субботникке Чөөн-Хемчик районун будурун-монтаж, совхозтарын

Улуз-Хем

Субботник эрттеринге курлаавыларын баш бурунч саппаа көргөн турган. Чүгүле совхозтардан баштап 3060 кижиле субботникке киришкен, 175 автомашина, 85 трактор ажалдаан хуңуңе. Ол хуу нияти-биле чөөн мүн ажал рубль түнүгү ажал будурун.

Дүүн районун ажал-шылчылар 300 тонна ситенин кыштагларга чедирген, 180 кубометр одаар кышты белеткен, 9,5 тонна сүттү будурун, малдан 1,7 тонна несеа-

де деңзени алган. Хайыракан суурун чуртаачылар болгаш школачылар школа туудуна ажалдаан. Чаа Шаган-Арыгын тууду-монтаж чуртаачыларын шилчир ажалдарын кылган. Улуз-Хем комбинаттын ажалчылары 500 рубльдин ажал херегелерин будурун.

Субботникке бир мүн ажал коммунист болгаш комсомолчулар киришкен, ажал-шылчы үлөтүр киришкен.

Танды

Коммунист субботникке тураскааткан ажалчы чоннары массалыг митингдери Танды районун бүгү будурун чедирген, совхозтарын да дүүн эрте болуулаан. «Шунту—коммунист субботник» деп дөзү күш-ажылчы байырлаалыг бекке сорук киришкенин киришкен районун ажал-шылчылар кийгыш турган.

Тандыны улуз будурун-монтаж, совхозтарын, өрөдиге болгаш албан органиация чедирген дүүн 8832 кижиле ажалдаан, коммунист субботникке органиастыг киришкен. Олар нияти-биле 10.300 рубльдин продукцияны будурун. Субботник хуңуңе 940 тонна чүчктерин, 300 тонна органиастыг темини-чидилерин сөөктөн, 1 трактор, 1 комбайн септөөн, фермалар ажалдаан база эрестиг ажалдаан, 14 тонна сүттү саппаа. Районун ажалчы чоннары он бирги беш чылдын фондуңга 14 мүн рубльди шилчиркен.

«Тыла кобальт» комбинаттын ажалчылары, инженер-техник ажалдаачылары болгаш албан-халакчылар коммунист субботник хуңуңе база органиастыг болгаш бекке будурунчууг ажалдаан.

Декабрь 17-де чуртун кол деңгелдегине 1982 чылдын социалист чарыжынын тилектеринге алдар болдурган ажалчы чоннарын төлөкчилериниң митинг болган.

Митингнн ВЦСПС-тин даргазы С. А. Шалаев ажалган. Ол совет кижилер ССРЭ-ниң 60 чыл болуру улуз байырлаалды хөй националдыг Төрүн чуртка чуртаачыларын ажал-шылчы чуртаачылар, Экономиканы, өнөр-мистик болгаш культураны кижилеринге, улузун чаа-га чуртун бедиринге база бир херин башы кылган. Будурун-монтаж ажалчы болгаш ажалчы шылчы бедиринге уланган социалист чарыш СЭКП-ниң XXVI сессиянын шилчирлерин амыдыралга боттандырылган улуз салдарын чедирген.

Социалист чарыш чедирген дөзү база ССРЭ-ниң тургустуу-монтаж 90 чылы демдегээр-биле СЭКП ТК-ның, ССРЭ-ниң Ми-

нистрлер Чөвүлелиниң, ВЦСПС-тин болгаш ВЛКСМ ТК-ның Кызыл туктарын 15 эвилелден республикаларга шунтууна мейге-биле кадалаалары-биле хуңуңе турар.

Дыка хөй автономит республикаларга, крайларга, областтарга, хоорайларга болгаш көдө районнарга шилчир Кызыл туктарын тыгзыган. 1600 ажал күш-ажылчы коллективтер Бүгү-эвилелдин социалист чарыжынын тилектеринге ажалчы санаткан, шилчир Кызыл туктар-биле шапкан. Он бирги беш чылдын ийги чылынын даалгаларын күсүдирген он эки түнелдерин чедип алганы дөзү 767 коллективтерин Бүгү-эвилелдин хуңуңе самбырамыга кириген.

ССРЭ-ниң УАЧД-инде ажалчы чоннарын бүгү ажалы-биле, тодарай коргузун турар. Найысылалдын ажалчы ажалчы өмүзү-инде сөс ап чүве чутаалам. И. А. Лихачев аттыг автотранспорт ажалчы Социалист Күш-ажылды Маадыры Ю. Т. Барулина

моствачылар Советтер чуртун юбилейин алдар болдурган Бүгү-эвилел социалист чарыжынын эгелечилери болганын демдегелен. Плавная акыр 1400 хире автомашинаны, 700 ажал сооду-чуларын кызыл үлдүр ажалчы коллектив чарыштын мурунку одурууна чуртун турар.

Москва областын «Кызыл тарак» совхозун директор В. С. Гаврилов, Кызыл 3 ба-жыл тууду комбинаттын монтичылар бригадир В. Г. Васильев, «Госсельмаш» каттыжышкынын бригадир Социалист Күш-ажылды Маадыры П. К. Ковалев олар күш-ажылчы коллективтер мурунунда чедип ажалчыларга доктаавай, моон-даа соңгаар эки ажалчы хуңуңе, чүве чутаалаан.

Митингнн киришкенин социалист чарыш ажал-улам калбартып, партияны салган сурдаларын шилчирлөөрүн чаа-чаа чедирген чедип алганы чуртун ажалчы чоннарын өмүзү-инде бузурткен.

(СЭТА).

КАЙЫ-ДАА ЦЕХТЕРДЕ...

Улуз-Хем районда «Ак-Туру» совхозун машина-трактор мастерская Ак-Туру суурун хуу бадар талаанында Ховужук-Аксинда халак кырында туртун турар. Оон денскааринде, чыдап кайы-даа үзүңде баарга, ажал-шыл кайышкыны.

Чоокта чаа мастерская ажалдаан турар күш-ажылчы кижилерин ажал-шыл-биле тапкыч кээр сурдалыг ажал-биле берди. Бу чөдө ажал база чаа-шолон чачым болду. Кайы-даа хөдө ажал-даа, ажал. Ол хуу чуртун, машина-трактор мастерскаянын эргелелин ССРЭ-ниң тургустуу-монтаж бөдө 60 чыл будурун оюнга күш-ажылчы бөдө-биле — деп, ол чутаалаан.

Тракторлар септелгенин моторист Солаан Монгуш, слесарь Серен-оол Чичик, ларгавир Намчал-оол Хирба, Алай-оол Даржаа, тракторист Хураган-оол Доржу-Нава болгаш Чыскаал-оол Балы олар эки кириш, хуу нормаларын 120—125 хуу күсүдип, манталын туртарлар.

Көдө ажал-шыл машиналар күсү сезон доостурга тускай эмергелер буртун септөө.

С. СОТНАМ.

ЧАРЫШ АЧЫЗЫНДА

ССРЭ-ниң 60 чыл болуру оюнга тураскааткан социалист чарышны мурнакчы Монгуш-Тайга районун «Мөгөн-Бүр» совхозун ажал-шылчы иденкейлиг киришкен, байырлаалга тураскааткан социалист чарышын улам калбартылар. Совхозун № 4 хойку бригадалыг чөдө районда эмер, республикада мурнакчы бригадаларын салында кириш турар.

№ 4 хойку бригада (бригадир Сергелен Деглер-оол) партия органиастыгын секретары Кан-оол Деглер-оол 1982 чылда төрүр 100 бал хойга онааштыр 88 хураган-нары камнап алган болгаш дүк планын күсүдип, мал баажыны камнап алган 98 хуу боттандыган.

Ук бригада чачыс эмер удаа бригадалар арасында калбарган социалист чарыш тилекти болуп, СЭКП райкомунун, райкуудунун болгаш ВЛКСМ райкомунун шилчир кызыл тууду-монтаж, ону салбайн келгенер.

Бригадада 15 кодан хой бар, оон иштинде 8 кодан төрүр хой. Чүс баш төрүр хойга онааштыр 90—100 келди хураганнары хойчулар Эрбес-оол Доржу, Хүлө-оол Ковалев, Монгуш-оол Чамый, Топсаң Салчак, Сандый Хертек, Эрбес-оол Борбай-

оол болгаш Сары-оол Сагаан олар камнап алганар.

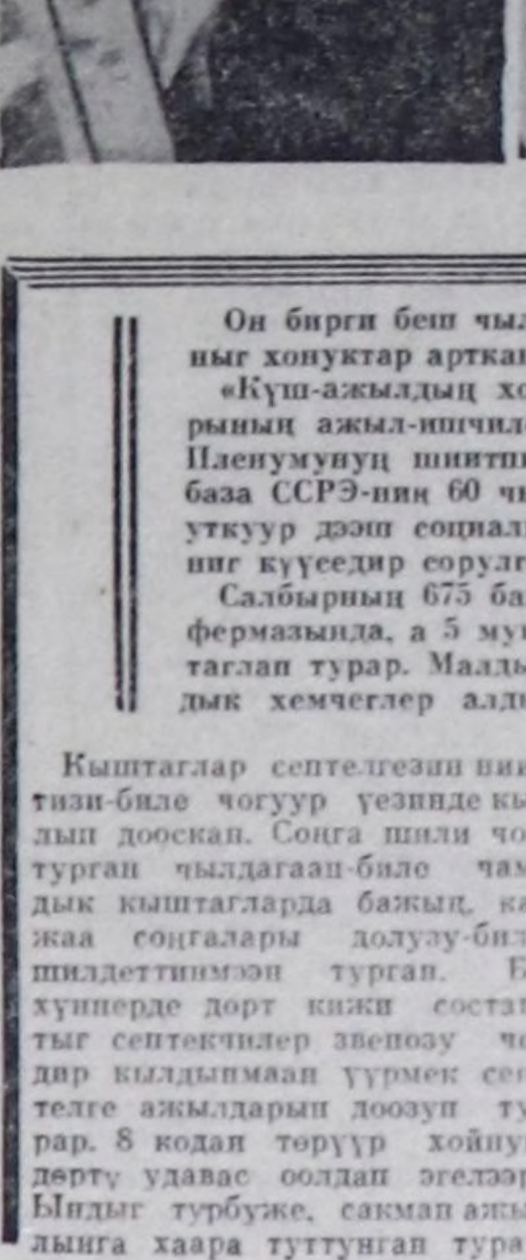
Бригадада партия эге органиастыгын секретары Кан-оол Иргитович Деглер-оол мичаар чутаалаан ол: — Хамык ужул мал ажалы ажалдаар кижилерин шилчип алдында. Социалист чарышты ай, калбартап түнүр турар бис. Мурнакчы малчыларын бригадалыг хурадалары ажал баа өртөктиг бектер-биле шапкан, мантап турарымын чачыл аптарган. Оон ажалында бекке көдүрүлгө чедип ап турар бис. Хойку бригадалыг төвү Десин-Бөк деп чөдө малчыларын өрөдиге айла 2 удаа доктаам эрттир турар. 1982-83 чылдын кижилериниң бригадалыг кижилерини эки бектер-биле. Мал чем тетчир-биле бектер-биле болгаш кыштагларда дүүрүтүлген. Х. ЧҮЛДҮМ.

СЭКП ТК-ның КЕЖИГҮННЕРИНГЕ, СЭКП ТК-ның КЕЖИГҮННЕРИНГЕ КАНДИДАТТАРГА, СЭКП-НИН ТӨП РЕВИЗИЯ КОМИССИЯНЫН КЕЖИГҮННЕРИНГЕ, ССРЭ-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН БОЛГАШ РСФСР-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ДЕПУТАТТАРЫНГА ДЫНАДЫГ Совет Социалист Республикалар Эвилелиниң тургустуу-монтаж 60 чыл оюнга тураскааткан СЭКП Төп Комитетиниң, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң болгаш РСФСР-НИН Дээди Совединиң каттыжкан байырлыг хурамына келген СЭКП ТК-ның кижигүнерин, СЭКП ТК-ның кижигүнерин кандидаттарын, СЭКП-ниң Төп ревизия комиссиянын кижигүнерин, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң депутаттары болгаш РСФСР-НИН Дээди Совединиң депутаттары декабрь 19 болгаш 20 хуңунда эртенги 10 мактан кезектеги 8 шапка чедир Кремльдиң Улуз ордуунун Георгиев ажалыа бүртүрүр.

Телефоннары: 224-36-36, 224-50-74

Кызылчылар субботник хуңуңе. В. КАРА-САЛДЫН ФОТОЛАРЫ.

Кыштаглаашкын—шалычы фронт

ЧЕДИИШКИНИНГ ЭРТТИРЕР ДЭЭШ

Он бирги беш чылдын ийги чылы доозулугже саныг хонуктар арткаан.

«Күш-ажылдыг хостуу» совхозун Чодураа салбырын ажал-шылчы СЭКП ТК-ның май (1982 чыл) Пленумунун шилчирлерин амыдыралга боттандырган база ССРЭ-ниң 60 чыл оюн төлөптиг күш-ажыл-биле уткуу дөзү социалист хуңуңе чедиркен чедиркен күсүдир сурдалыг салган.

Салбырын 675 баш бола мал Ойкак сүт-баран фермасында, а 5 мүн ишар мал 13 коданнара кыштаган турар. Мал кыштан хуу ажырап дөзү чачы хөмчөгөр алынган.

Кыштаглар септелгенин нияти-биле чөдүр үзүңде кызыл доозулугже чедир. Уе далаштыр келген. Артык каш хонуктарда сакмавын эмергелерин бүрү-биле чедир, төрүр хойду коданнара дарыг бажыглары негеттин турар.

Мал кыштаглаашкын-биле байдал нияти-биле чөдүр. Малчылар тураларда мал чөдүрү курлаавы, олар чүзү чөдүр база дөзү, витаминиң сикен далагын коданнара чедирттир турар. Ко-даннар, сүт-биле үзүңде чөдүр хандыратын турар, малчыларга содуунары, журналдарын доктаамал чедир бер турар. Маңа көдө советтин депутатты, чылаачы Владимир Баднын кызыл ажалын демдегээр чүгүлө. Малчыларга ажал-чөдүр, э-баран чедирлөөр экижидер сурдала-биле райпо баштаар чөдүр кышкы сезонда бир авто-машыны тускайлан бажыг-лаан.

Кыштаглаашкын чөдө малчыларын чымыштыг үзүл-чөдүр дөзү билдирген. Маңа салбырын партия, комсомол, хөй нияти органи-

зациялары, көдө Советтин депутаттары бектерин, агит-квартиралар, школа, эмергел ажалдаачылар улуз дузаны чедир ужуруг. Олар тусту коданнарга шеф дузанын чедир, культура-массалыг агитация р о п а гандагы ажалдарын чурдал хуңуңе. Чөдүр-чөдүр көдө Советтерни күсүм кижигүнерин маддыг ажалда-тежээ-дөзү, мал чөдүр камна-газын, малчыларын амыдырал байдалы, хандыра-газын доктаамал хайгарар, контролдап, өй-шаанда чөдүр дузаны көргүзүр олар-ның кол сурдалыг.

Юбилейлиг чылда боттары-ның мурунга бекке сурдалыг салган ажалдаан турар мурнакчы малчылар салбырда бар. Чүс баш хойга онааштыр хураган база дүк кыргыз алыр хуңуңегири Быштак-оол Мекер-оол, Фанна Самдан, Ажы Доклак, Ба-зыр-оол Торай дөзү өскөлдө-дөзү күүсөткен. Олар чүс хой-дан-на ортума-биле 85-90 ху-раганын, бир хойдан-на 3,5-3,7 кг дүктү алганар.

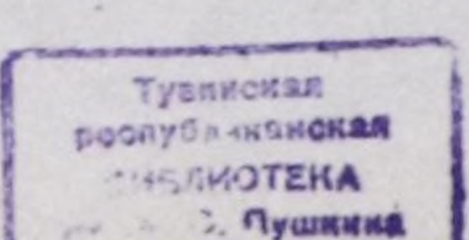
Ойкак сүт-баран ферма-зыда социалист хуңуңе-лерин ажал чүсөткен турар салыктыг ажал эмер. Оларга Александр Дөо, Нияа Оор-

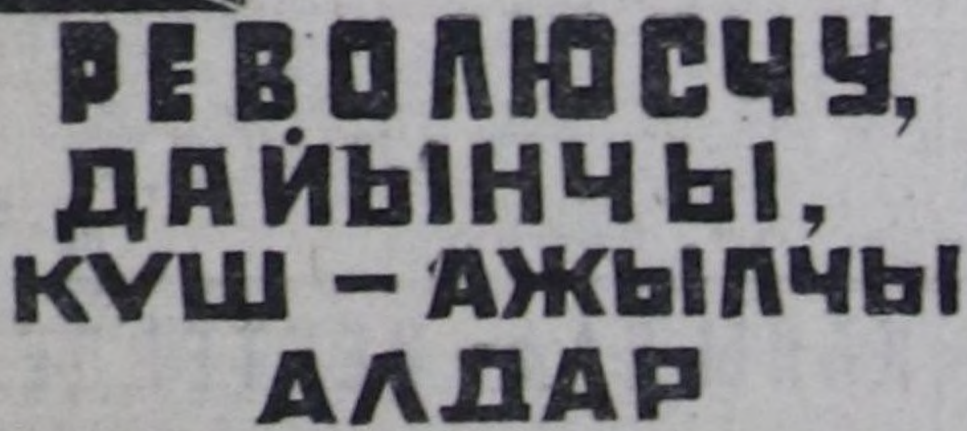
жак, Шивит Чамзы, Тамара Уйунуй, Валентина Борбак-оол хамаарылар. Александр Дөо юбилейлиг чылда сүт саар хуңуңегири эркен он ажалда ажы күүсөткен. Кү-рунеге сүт саар планын фер-манын ажал-шылчы он аял-ларда 101 хуу чедирген.

ССРЭ-ниң тургустуу-монтаж бөдө 60 чыл оюн бекке көдүрүлгө уткуу. 1982-83 чылдын кыштаглаашкын чедиркен эрттир дөзү Чодураалыг малчылар бар аргаларын ажалдаан.

Чачы көдө Советтин күүсөмүнчү даргыз.

Т. ХОВАЛЫГ.

ИРГИТ АГБААННЫ
ТАНЫЫРМЕН

ЧАЛБЫШТАН

КЫЗЫГААР—ЫДЫКТЫГ

Ш А Ў Н А Л
Э Э З И Н Т Ы П К А Н

КОРТПАЙН

ДАЙЫНЧЫ ТУРУШТА-КЫСТАР

О Р Д Е Н Н И Ц
У З У Н О Р У У

ДӨРТ ТА НК ИСТ,
ДӨРТ ӨННҮК

A black and white photograph showing four people on a beach. Three people are standing on the left, and one person is standing on the right, gesturing towards the beach. In the foreground, several dark, elongated objects, possibly seals or fish, are lying on the sand.

ЖЫСТАР | **ТАЙБЫҢНЫҢ**
Перг албанның көпөзөмө. **ХЕРЭЭ**

Ш Ы Н

